

Tadej Troha*

Dogodek in ne-zvestoba, ne-dogodek in zvestoba

Seveda je vse skupaj precej bolj kompleksno, a če skušamo kar najkrajše povzeti »realno obstoječega Badiouja«, torej tistega Badiouja, ki s svojimi učinki organizira kar najširši krog mišljenja, Badiouja, ki se mu je uspelo vpisati v »stanje« filozofije in ki bi brez težav lahko postal državni filozof, ga ne moremo povzeti drugače kot z dvojico *dogodka in zvestobe*. To dvojico – če uporabimo termin, ki ga najdemo prav v tistem tekstu, ki je vsaj v slovenskem prostoru za določen čas postal »Badiou« – bi prav lahko označili kot simulaker Badiouja. Gotovo je povsem legitimno, če se tovrstni redukciji upremo s poudarjanjem kompleksnosti vseh drugih Badioujevih izpeljav, denimo, nadvse izdelane ontologije ali teorije pogojev, a vendarle ostaja dejstvo, da Badiou od te dvojice noče odstopiti. Ta dvojica je in ni simulaker Badiouja, je redukcija njegove filozofije, a prav tako je eminentno oznaka njegove lastne pozicije. In čeprav bi tu zlahka našli njegovo šibko točko, sami raje zagovarjamo nasprotno: prav vztrajanje pri dvojici, ki jo je na sebi mogoče prevesti v čisto nasprotje njegovega projekta (dogodek, če ostanemo lokalni, je lahko »osamosvojitve«, subjekti zvestobe dogodku pa postanejo »Veterani slovenske osamosvojitve«), ali drugače, prav vztrajanje pri formulaciji, ki je potencialno banalna, je točka Badioujevega radikalnega filozofskega poguma. Dvojica dogodka in zvestobe morda zveni patetično, morda je ta dvojica simptom Badioujeve filozofije, morda je tudi eden ključnih vzgibov za na trenutke povsem zgrešene analize političnega dogajanja, sploh ko so v igri privilegirani mitski prostori – a napravili bi še hujšo napako, če bi to patetiko postavili v oklepaj. Naša naslovna sintagma sicer očitno problematizira to dvojico, a naš namen navsezadnje ni opozoriti na njeno nevzdržnost in nujnost, da se ji odpovemo, temveč je prav poskus njene *objektivne ohranitve*. Simptoma se pač ni mogoče lotiti z njegovo izolacijo. Dvojico zapustimo le zato, da bi se k njej vrnili, pri čemer je bistveno, da vsaj za prvi korak teren pripravi sam Badiou.

191

Ko pravimo, da prvi in zelo eksplicitni korak k problematizaciji spoja dogodka in zvestobe izvede sam Badiou, imamo seveda v mislih dvojno razširitev konceptualnega terena, ki smo ji priča v prvi in peti knjigi *Logik svetov*. Medtem ko v I.

* Filozofski inštitut ZRC SAZU

knjigi ob ohranitvi dogodka razvije pojem zvestobe in njene negacije, tako da figuri zvestega subjekta doda še figuro reakcionarnega, obskurantističnega ter še *enega* zvestega subjekta, pa v V. knjigi siceršnjo opozicijo med golo modifikacijo in dogodkom dopolni z vmesnimi stopnjami spremembe. Če obe gesti prevedemo v naš naslov, *dogodek in ne-zvestoba* ter *ne-dogodek in zvestoba*, smo postavili prve koordinate tistega, za kar nam tu *praktično* gre, namreč za poskus razširitve resursov političnega boja v sedanjosti – a tudi tu prvi korak, kot bomo videli, napravi Badiou sam.

Oglejmo si torej prvo sintagmo: *dogodek in ne-zvestoba*. Če jo razumemo v šibkem smislu (kot dogodek in *nezvestoba*), je seveda nujno ugotoviti, da je možnost nezvestobe dogodku za Badiouja v praksi nadvse samoumevna možnost. Katerikoli primer badioujevskega dogodka izberemo (Spartak, francoska revolucija, Pariška komuna, če se omejimo na politiko), imamo vselej opraviti z gručo nezvestih individuov, ki po številu neizmerno prekaša redke zveste subjekte. Nezvestoba empirično vselej prekaša zvestobo, a če je obča, ne izniči le zvestobe, temveč celoten par dogodka in zvestobe. Absolutna odsotnost zvestobe, torej popolna odsotnost vsakršne deklaracije dogodka, slednjega dejansko in učinkovito izniči, in sicer tako v praksi kot v teoriji. Dogodek, ki obstaja samo v modusu nečesa, kar bo bilo, in ki je vezan na lastno deklaracijo, je, preprosto rečeno, mogoče zanikati z ignoranco. Za Badiouja pred *Logikami svetov* zvestoba – in z njo dogodek – tako bodisi je bodisi je ni; in tudi pri izvorno zvestem subjektu je moment *izdaje* kot »prekinitvev prekinitvev«¹ gnan z močjo kontinuitete situacije, ki jo že (oziroma jo še naprej) formirajo nezvesti individui, ki jih dogodek ni zadel: nezvestoba prej zvestega subjekta je vselej pogojena z možnostjo popolne nezvestobe, ki je lastna človeški živali.

192

A čeprav tudi v novi različici izhaja iz klasične figure zvestega subjekta, mu tu, kot rečeno, doda še tri druge subjektivne figure, med katerimi si nobena ne more privoščiti, da ne bi bila figura *subjekta*. Pozicija nesubjektivirane človeške živali postane nemogoča, kar nenazadnje pomeni, da je nemogoče vztrajanje v stari situaciji – na določen način so vse subjektivne pozicije, hote ali nehote, *zveste* dogodku, in sicer ravno v formalnosti te navezave, brez katere ni badioujevskega subjekta. Če si ogledamo matema obeh »slabih« figur, vidimo, da gre pri obeh sicer za negacijo

¹ Alain Badiou, *Etika. Razprava o zavesti o zlu*, prev. J. Šumič-Riha, *Problemi*, XXXIV, 1/2006, str. 61.

dogodka (ε), a se ta negacija ne izide oz. se izide le skozi kompleks dodatnih operacij,² pri čemer dogodek, čeprav negiran, materialno vztraja, ne da bi bil sam nadoomešen s tistim, kar je Badiou nekoč imenoval simulaker.

$$\frac{\neg \varepsilon}{\varepsilon} \Rightarrow \pi$$

$$\frac{\varepsilon}{\emptyset} \Rightarrow \pi$$

Poleg zvestega subjekta imamo torej najprej opraviti z reakcionarnim subjektom (*sujet réactif*), subjektom, čigar osnovna operacije je seveda negacija dogodka in čigar nosilno geslo je prepričanje, da se negacija tudi ne namerava zares iziti. Reakcionarni subjekt zase trdi, da tako kot zvesti subjekt proizvaja sedanjost, proizvaja novo dobo, le da je prepričan, da to proizvodjanje ni dejansko povezano z dogodkom, ki ga deklarira zvesti subjekt. Dogodek, ki je videti kot diskontinuiteta, je v svojem bistvu zanj le razvijanje potenciala sveta, družbenega napredka; reakcionar ne negira empiričnega dogodka, negira ga le zato, ker je uvidel zmoto (ki je običajno tudi njegova nekoč lastna zmota), iluzijo, da je sploh šlo za prelom. V tem smislu reakcionar denimo ne bo trdil, da je bilo v francoski revoluciji »vse slabo« – prej bo trdil, da je francoska revolucija absolutno precenjena glede na to, kaj je dejansko bila; vsa njena presežna vrednost, vse, kar je v njej dogodka, je pravzaprav napačna in nebistvena skrenitev v teror.

Medtem ko reakcionar meni, da se lahko zoperstavi samemu dogodku, tako da se mu izmuzne, pa dogodek v matemu nastopi še enkrat, tokrat pod prečko – hrbtna stran negacije dogodka je natanko forma zvestega subjekta.

Ta je tista, ki je pod prečko in ki avtorizira produkcijo medle sedanjosti [*présent éteint*], šibke sedanjosti; ta je tudi tista, ki pozitivno nosi sled ε , brez negacije katere se reakcionarni subjekt ne bi mogel pojavljati.³

Reakcionarju, ki trdi, da tudi sam proizvaja novo dobo, le da po meri brezčasne zmernosti, Badioujev matem učinkovito in hladnokrvno vrne žogico. Ne le, da se

² Alain Badiou, *Logiques des mondes*, Seuil, Pariz 2006, str. 65, 68.

³ *Ibid.*, str. 65.

negacija *ne namerava* povsem iziti, temveč se *dejansko* ne izide: novosti, ki jih proizvaja, so nujno zavezane prav prelomu, ki ga v linearnost vpelje dogodek.

Tudi sam sem se dolgo pridruževal prepričanju, da se novemu zoperstavlja staro. [...] A ta nazor podcenjuje tisto, kar mislim, da moramo poimenovati reakcionarne novosti. Da bi se uprli klicu novega, je še vedno potrebno ustvariti argumente odpora, ki so prilagojeni sami novosti. S tega gledišča je [...] sodobnik sedanjosti, na katero reagira. Seveda kategorično zavrača, da bi se utelesila v tej sedanjosti. Vidi telo – kot konservativni suženj vidi Spartakovo vojsko – in zavrne, da bi bila njegov element. A ujeta je v subjektivni formalizem, ki ni in ne more biti čisto vztrajanje starega.⁴

Z uvedbo pojma reakcionarne novosti Badiou reakcionarja tako rekoč filozofsko emancipira. Reakcija postane pozicija, o kateri je vredno govoriti in ki jo moramo definirati drugače kot le negativno. Adrian Johnston je v tekstu, objavljenem leta 2006, opozoril na Badioujev odgovor v intervjuju z Brunom Bosteelsom (objavljenem leta 2005), iz katerega je razvidno, da se osrednje vprašanje njegove filozofije ne vrti preprosto okrog pojma dogodka (tega tudi sami nismo trdili), temveč zadeva željo »po teoretiziranju tega, kako se lahko v situaciji pojavi novost«⁵. Takole pravi Badiou:

Rekel bi, da je moje edino filozofsko vprašanje naslednje: ali lahko mislimo, da je v situaciji nekaj novega, vendar ne zunaj situacije in niti ne novost, ki bi bila nekje drugje, ampak, ali lahko zares mislimo skozi novost in jo obravnavamo v situaciji? Sistem filozofskih odgovorov, ki ga izgrajujem, je kljub njegovi morebitni zapletenosti podrejen temu in edino temu vprašanju. Tudi takrat, ko gre za dogodek, strukturo, formalizem, matematiko ali množstvo, je vse to v mojih očeh namenjeno izključno temu, da bi situacijo mislil skozi novost.⁶

194

Če se spomnimo na stavek iz *Etike*, da »vsaka 'novost' ni že tudi dogodek«,⁷ je očiten določen premik. Seveda ne zato, ker bi zdaj zatrjeval nasprotno, temveč zato, ker novost ni več pojem, v katerega bi bilo tako zlahka mogoče vnesti razliko med novostjo in »novostjo«. Reakcionarna novost, torej ime nemožnosti vztra-

⁴ *Ibid.*, str. 62.

⁵ Adrian Johnston, »Hitri in mrtvi: Alain Badiou in razcepljene hitrosti transformacije«, prev. A. Žerjav, *Problemi*, XLIV, 7–8, Ljubljana 2006, str. 145.

⁶ *Ibid.*

⁷ Badiou, *Etika*, str. 55.

janja pri starem, je namreč »novost«, ki je hkrati novost. In čeprav Badiou tu reakcionarno novost še vedno misli zgolj kot prilagajanje pravi novosti, ki jo vpele zvesti subjekt, se tu odpre nenadejana možnost širšega pojma reakcionarne novosti, ki ji uspe *prehiteti* novost dogodka, ali drugače, ki v svoji nehoteni zvestobi dogodku izpelje konsekvence, ki so dogodku bolj zveste, kot je tega sposoben zvesti subjekt.

Da je privilegirani teren postavitve vprašanja novosti dejansko novost reakcionarja, je zelo dobro razvidno iz naslednjega dvojnika zgornjega citata. Tako kot Johnston tudi Nina Power in Alberto Toscano postrežeta z Badioujevo lastno deklaracijo jedra njegovega projekta:

Na nedavni konferenci v Parizu, posvečeni *Logikam svetov*, [...] je Badiou izrekel nenavadno, a zelo zgovorno izpoved: pojasnil je, da vse njegovo delo, tudi in predvsem njegove strašljivo abstraktne filozofske raziskave, izvira iz potrebe, da bi našel odgovor, kako in čemu so številni njegovi generacijski vrstniki lahko izdali revolucionarna prepričanja, namreč tista prepričanja, ki so z vso silo nastopila po maju '68.⁸

Seveda vprašanje izdaje ni novo, že zgoraj smo ga omenili ob *Etiki*, kjer nastopa kot ena od figur Zla, a bistveno je, kot komentirata Powerjeva in Toscano, da se ob tej premestitvi poudarka pokaže, da pravo vprašanje pravzaprav ni militantna zvestoba, temveč prej njena *opustitev*. In morda prav dejstvo, da na to enigmo nima odgovora, od Badiouja terja teoretsko zvestobo prototipu političnega nedogodka, volitvam, in sicer volitvam v Franciji leta 2007, na katerih je nadvse pričakovano in dolgo napovedovano slavil Nicolas Sarkozy. Medtem ko se je, kar zadeva posameznike, ki Badiouja zanimajo, prehod od zvestega k reakcionarnemu subjektu odvil v času, ko še ni bil pozoren na tovrstne prehode, so tedanje predsedniške volitve ponudile situacijo, v kateri je mogoče strogo locirati moment prehoda reakcionarnega subjekta v subjekt neke druge vrste – in dejansko bistven je ta prehod. In seveda, ta prehod, ki je za nas prehod v anekdotično, že označuje prehod na polje druge naslovne sintagme, *ne-dogodka in zvestobe*.

* * *

⁸ Nina Power in Alberto Toscano, »The Philosophy of Restoration: Alain Badiou and the Enemies of May«, *Boundary 2*, letnik 36, št. 1, str. 34.

Badiou bi se bržkone strinjal s publico, da so volitve praznik demokracije – le da ravno ta sintagma zgošča vse njegove razloge, da se volitev sam *ne udeleži*. Volitve so pač »državna operacija«,⁹ »državni stroj«,¹⁰ in v polje politike jih lahko vpišemo le pod predpostavko, »da sta politika in država istovetni.«¹¹ Tisto, za kar gre v demokraciji in za kar gre na volitvah, ne zadeva realnega tega sveta, zato temu, kot pravi, »iracionalnemu postopku«,¹² ne gre pripisovati kakšne velike teže.

A čeprav ga volitve kot postopek glasovanja absolutno ne zanimajo, to ne velja za časovno sekvenco, ki jo vzpostavijo, za predvolilni in povolilni čas.¹³

Smo sredi predsedniške volilne kampanje. Ali lahko o tem molčim? Težko ... Filozofija se lahko upira vsebini mnenj, vendar to še ne pomeni, da jih lahko ignorira, predvsem kadar postanejo dobesedno divja, čemur smo priča v zadnjih tednih.¹⁴

Badiouja ne zanima tisto, kar sicer v krogih političnih analitikov označuje predvolilni čas, ne zanimajo ga poskusi napovedi rezultata, ki se opirajo na raziskave javnega mnenja. Prešteta mnenja so za Badiouja dejansko iracionalna, napeta neodločenost, ki jo običajno kažejo raziskave, pa tako nikakor ni stvar nakučja in ni znamenje realnega boja. Prav tako ga pravzaprav ne zanima končni rezultat. Kot ob volitvah lahko opazimo tudi pri nas, je napoved samega rezultata glasovanja tako ali tako večinoma – zaradi zelo očitne in simetrične »razklanosti« volilnega telesa – zgolj posredna, odvisna od deleža abstinence, pri čemer ta faktor x analitike v skrajnih primerih pelje v spremljanje vremenske napovedi.¹⁵ Predpostavka se glasi: levi volilni pol je manj discipliniran, zato gre na volitve le tedaj, ko mu to ne predstavlja težav. Seveda ne more presenetiti, da je ta političnometeorološka napoved protislovna: če bo deževalo, se levemu volivcu ne bo ljubilo iz stanovanja, če pa bo vreme sončno, se bo – ker naj bi bil premožen in uživaški – odpeljal v Portorož ter volitve zaradi gneče na avtocesti prav tako izpustil. A vreme se k sreči spreminja in dopušča vsaj za silo racionalen sklep: levica bo volitve dobila v primeru dopoldanskega dežja in po-

196

⁹ Alain Badiou, *Ime česa je Sarkozy?*, prev. M. Bobnar, Sophia, Ljubljana 2008, str. 9.

¹⁰ *Ibid.*, str. 14.

¹¹ *Ibid.*, str. 9.

¹² *Ibid.*, str. 3.

¹³ »Pred volitvami« in »Po volitvah« sta tudi naslova prvih dveh poglavij knjige o Sarkozyju.

¹⁴ Alain Badiou, *Ime česa je Sarkozy?*, str. 3.

¹⁵ Takšen primer je, denimo, *Dnevnikova* komentatorka Meta Roglič.

poldanske razjasnitve. Levi volivec se bo namreč tedaj, razočaran in kisle volje, ker se je moral odpovedati izletu v Portorož, popoldne odpravil na sprehod do gasilskega doma ali osnovne šole, kjer bo morda, če ne bo pozabil, vendarle oddal svoj napredni glas.

Badiou tega ne napravi:

Kako v lokalni zaprtosti transindividualne resnice prepoznamo tistega, ki presega svojo tako imenovano »svobodno individualnost«, se pravi stereotip, v katerega je potopljen (kajti, kaj je bolj monotonega, bolj enoumnega od »svobodnih« individuov blagovne družbe, od uglajenih malomeščanov, ki kot dobro rejeni papagaji ponavljajo svoje komične umisleke)? Njegov »postati-subjekt« se nasprotno zanj izkazuje v prepričanju, da je neskončno bolj pomembno [...] kot vreči listek z imenom nekega politika v glasovalno skrinjico, sestaviti skupino, ki bi se bila sposobna odločati o stvareh in ne bi bila vezana na roke trajanja državne oblasti, skupino, ki bi jo sestavljali štirje afriški delavci, študent, kitajski ročni delavec, zaposlen v tekstilni industriji, poštar, dve družinski materi iz predmestja in nekaj predmestnih delavcev.¹⁶

A navkljub vsem simpatijam, ki bi jih želeli gojiti do takšne pisane družine, je vendarle treba reči dvoje. Prvič, z izjemo tega, da je vendarle vezana na mandat, sestava take grupacije prav lahko uspe ravno tistemu dobro rejenemu papagaju, ki s pomočjo komičnih umislekov dobi volitve (primer Berlusconi). In drugič, Badiou ta aktivistični poziv izreka v času, ko se sam posveča analizi dogajanja pred francoskimi predsedniškimi volitvami, namreč tistemu, česar ime je Sarkozy; prav tako, kot se opisana grupacija lahko ali pa tudi ne vpiše v emancipatorno politiko, očitno vendarle vsaj implicitno vztraja vprašanje, ali ni v emancipatorno politiko na svojevrsten način mogoče vpisati tudi samega Sarkozyja.

Pa vendar – ali to že pomeni, da je Badiou iskanje možnosti *politike* opustil v prid presoje, sodbe, mnenja? Ali to že pomeni, da je Badiou postal politični analitik ali vsaj politični filozof, ki »neomejeno daje lekcije o realnem«, ki se kaže v empiričnem materialu kot podlagi sodbe?¹⁷ Kakšen način ne-ignorance ob predsedniških volitvah leta 2007 ubere Badiou, na kakšen način sledi vodilu, ki ga postavi na sam začetek knjige o Sarkozyju, vodilu, da se filozofija sicer lahko upira

¹⁶ Alain Badiou, *Ime česa je Sarkozy?*, str. 17.

¹⁷ Alain Badiou, *Abrégé de métapolitique*, Seuil, Pariz 1998, str. 19.

vsebinsi mnenj, kar pa še ne pomeni, da jih lahko ignorira? Ali drugače, na kakšen način je Badiou zvest ne-dogodku?

Če so prešteta mnenja iracionalna, pa mnenja na sebi, kot pravi, lahko podivjajo. Nujno je torej izkoristiti moment, ko mnenje podivja in je izrečeno nekaj, kar lahko tudi ne bi bilo izrečeno, nekaj, kar deluje kot izum, nekaj, kar je na kratki rok izvzeto »služenju dobrinam«, torej zmagi na volitvah. Videti je, da je treba resno vzeti moment, ki je po splošnem prepričanju še za korak dlje od iracionalnosti izbire med volilnimi programi, moment, ki ga ne jemljejo resno niti tisti, ki se z vso resnostjo udeležujejo volitev: moment volilne propagande.

Badiou, ki ga »rumena politika sicer [...] ne zanima«, a vendarle polaga upanje v Sarkozyjevo »nenavadno soprogo, to Cécilio, ki bi znala v genska nagnjenja svojega soproga vnesti nepričakovano razsvetljenje«¹⁸ – nadaljnji razvoj dogodkov je njegovo naivno upanje upravičeno postavil na realna tla –, bo resneje kot operacijo glasovanja vzel ravno »rumeni« pol volitev, in sicer tako, da bo postavil sledečo Sarkozyjevo izjavo, izrečeno na volilnem shodu, izjavo, da je drugo ime »prekinitve« s staro politiko v tem, da je *potrebno za vselej napraviti konec maju '68*.

198 Čeprav Badiou poudari, da je Sarkozyjevo razumevanje maja '68 v temelju napačno, da ni šlo za zabris ločnice med dobrim in zlom, temveč ravno za definitivno identifikacijo zla, da je šlo torej za točko konkretizacije abstraktne oblasti; čeprav pravi, da Sarkozy tega ne govori resno, temveč s to trditvijo širi moralizirajočo propagando – vsemu temu navkljub bo Badiou ob tej izjavi za hip ostal brez besed. Ta izjava v svoji neposrednosti, ki se odmika od običajnih »ekonomskih in ekoloških pretvarjanj«, v svoji dejanski »nejasnosti« in v svoji nepričakovani obuditvi maja '68, tistega maja '68, ki ga je počasi že začel pozabljati tudi sam Badiou,¹⁹ maju '68 pravzaprav pripiše ravno univerzalno vrednost. Kar s to deklaracijo oznanja Sarkozy, je po Badiouju v zadnji instanci naslednje:

Empirični komunizem je izginil, to je zelo dobro, a to ni dovolj. Zahtevamo, da se ukine tudi vsako obliko možnega komunizma. Zahtevamo, da komunizma – ki je generično ime našega poraza in celo našega izginotja – nihče ne more več omenjati niti kot hipoteze.²⁰

¹⁸ Alain Badiou, *Ime česa je Sarkozy?*, str. 6.

¹⁹ *Ibid.*, str. 35.

²⁰ *Ibid.*, str. 37.

Na tem mestu bi morali odkrito reči: Sarkozy je ponovno izumil maj '68 – in ravno to je vzgib tistega, kar Badiou kasneje razvija pod imenom »komunistične hipoteze«. Tisti Sarkozy, ki mu je prav zaradi zares nenavadno *pričakovanega* uspeha na volitvah z vso upravičenostjo uspelo zares nedvoumno oznaniti, da je predsednik vseh Francozov, tisti Sarkozy, ki je prav zaradi tega nemudoma uspel pod svoje okrilje priklicati prebežnike z voljo po narodni enotnosti, ki jih Badiou poimenuje podgane, sam pa si je zaradi poznavanja subjektivnosti podgan pri Badiouju prisluzil ime Podganar – *vidi pravilno*.

Mao je imel navado reči, da »kmečko oko vidi pravilno«. Upajmo, da tako vidi tudi oko podganarja, vsaj kar zadeva maj '68. Maj '68 je za nove državne reakcionarje véliko vprašanje konjunktura, in če je v maju '68 še kakšna strašna vitalnost, lahko rečemo: Hvala, gospod, zelo smo zadovoljni, saj tega nismo opazili. [...] Res je, oko podganarja vidi pravilno.²¹

O odzivih, ki so pospremili Badioujevo poimenovanje prebežnikov – glavni med njimi si dejansko zasluži ime političnega »zdravnika brez meja« – s podganami, s čimer naj bi Badiou ponovno vpeljal retoriko nacizma, tu bržkone ni smiselno izgubljati besed. (Čeprav gre za zabavno projekcijo: ne, ni bil Sarkozy tisti, ki je ponovno izumil maj '68, Badiou je tisti, ki izumlja julij '40 ali januar '33...) Prav tako na tem mestu ne bomo govorili o ne ravno posrečenem igranju z imenom Podganar, ki bi utegnilo napeljevati k temu, da je Sarkozy »prisilni nevrotik«. (Čeprav je primerjava na določen način na mestu: reakcionarne podgane prav tako kot v zgodbi krutega stotnika v Freudovem primeru Podganarja nekomu – oprostite izrazu – lezejo v rit.)²² Prav tako na tem mestu ne bomo na široko govorili o Badioujevem zelo zanimivem izpustu prav tega primera v analizi *Petih analiz v Dvajsetem stoletju*. (Čeprav ta simptomatični izpust omogoča zanimive sklepe, saj je iz analize izpuščen ravno tisti klinični primer, ki že sam, tako rekoč spontano, na eno ravnino premakne razmerje seksualnosti in mišljenja, s čimer nastopi kot dvojnik osrednje Badioujeve teze o Freudovem pripoznanju neizogibne seksuacije želje po mi-

²¹ *Ibid.*, str. 36, 38.

²² »'Ne, to ne, temveč je bil obsojenec privezan' – (izražal se je tako nejasno, da nisem mogel takoj uganiti, v kakšnem položaju) – 'čez njegovo zadnjico je bil povezan lonec, potem so vanj spustili *podgane*, ki so se' – spet je vstal in kazal najrazličnejše znake groze in odpora – '*zagreble*'. V anus, sem dopolnil.« Sigmund Freud, »Beležke o primeru prisilne nevroze«, prev. E. D. Bahovec, v: *Pet analiz*, Društvo za teoretsko psihoanalizo in Studia humanitatis, Ljubljana 2005, str. 240.

šljenju.²³) Na tem mestu je za nas bistveno, da podganar Sarkozy in njegovi sve-tovalci za politični marketing dejansko *vidijo pravilno*, ali bolje, *vidijo pravilneje*, opazijo sledi maja '68, čeprav so te sledi postale nevidne tudi za deklarirano zve-ste subjekte. Če se je do nedavnega zdelo, da je maj '68 nujna življenjska sub-stanca ostarelih levičarjev (seveda v reakcionarni obliki – komu od njih bi se danes še ljubilo kaj takega), pa se je s to Sarkozyjevo izjavo, ki je bila z vidika vo-lilne zmage bržkone nepotrebna, pokazalo, da brez njega ne more živeti tudi drugi pol, tudi tista združba skesanih revolucionarjev in že vselej desničarjev.

V že zgoraj omenjenem tekstu Nina Power in Alberto Toscano postavita tezo, da subjekta Sarkozy ne moremo misliti v formi reakcionarnega subjekta, temveč ga moramo vpisati v tretji tip, ki ga Badiou imenuje obskurantistični subjekt (*sujet obscure*) in ki vpelje absolutno predpostavko polnega, nerazcepljenega telesa (Rase, Naroda ipd.), ki na mestu izhodiščne geste zamenja dogodek (zvesti sub-jekt) ali negacijo dogodka (reakcionarni subjekt).

Bistveno je, da dojamemo razmik med reakcionarnim in obskurantističnim formaliz-mom. Naj bo še tako nasilna, reakcija ohrani formo zvestega subjekta kot svoje arti-kulirano nezavedno. Ne namerava odpraviti sedanjosti, temveč le pokazati, da je zvesti prelom (ki ga poimenuje »nasilje« ali »terorizem«) odvečen pri porajanju zmerne, torej medle sedanjosti (ki jo poimenuje »moderna«). [...] Drugače je z obsku-rantističnim subjektom. Kajti sedanjost je tista, ki je neposredno njegovo nezavedno, njegova smrtonosna motnja, medtem ko v pojavljanju de-artikulira formalne podatke zvestobe. Monstruozno polno telo, ki nastopa v njegovi fikciji, je atemporalno mašilo odpravljenе sedanjosti.²⁴

200 Je torej Sarkozy reakcionarni ali obskurantistični subjekt? Kot pravita Powerjeva in Toscano – če Sarkozy na eni strani povsem dobro funkcionira v kapitalističnem parlamentarizmu kot privilegiranem prostoru reakcionarne subjektivitete, pa njegove siceršnje težnje nakazujejo, da gre prej za obskurantističnega sub-jekta.²⁵ Toda – je dilema, ali gre za eno ali drugo, sploh prava dilema? Seveda je pri Sarkozyju mogoče opazovati morda najbolj ekstremno obliko partnerstva za

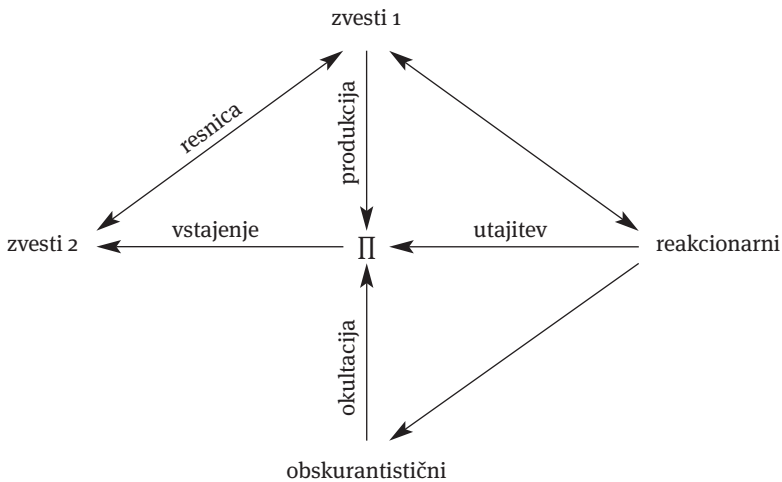
²³ Alain Badiou, *20. stoletje*, prev. A. Žerjav, Društvo za teoretsko psihoanalizo, Ljubljana 2005, str. 91. – Več o tem Tadej Troha, *Niti čudež niti čudež*, Društvo za teoretsko psihoanalizo, Ljubljana 2010, str. 39–45.

²⁴ Alain Badiou, *Logiques des mondes*, str. 69–70.

²⁵ Nina Power in Alberto Toscano, *op. cit.*, str. 29.

razvoj, primer vlade, v katero so vključeni ljudje »z obeh polov«, v kateri je ministrice samo simbolično manj kot ministrov, v kateri nastopajo predstavniki vseh vrst priseljencev – skratka, vlade, v katero so že inkorporirani tudi »nasprotniki«. Polno telo je vsekakor v izgradnji, počasi se formira drugačen tip političnega subjekta: toda, ali je ta že nastopil?

Seveda je mogoče odgovoriti, da še ni čisto nastopil, da gre za prehajanje iz enega v drugi tip, da gre torej za mešano tvorbo. A nasproti tovrstni logiki razvoja Sarkozyjevo oznanilo, ki vsekakor predstavlja novost, nastopi v drugačnem časovnem modusu. Tako Badiou, ki Sarkozyja vpisuje v reakcionarno, kot Powerjeva in Toscano, ki ga že vpisujeta v obskurantistično subjektivno formo, imajo na določen način prav, le da ne artikulirajo napetosti med obema formama. Oznanilo o nujnosti dokončnega izbrisa maja '68 je namreč ravno trenutek, ko reakcionarna novost nastopi kot napoved obskurantističnega subjekta, nastopi kot točka prehoda. A prav dejstvo, da se v tej točki reakcionar nasloni na privilegirani dogodek (francoskega) zvestega subjekta, zavozla vse tri figure, pri čemer kot vozle nastopi sedanjost.

Če je gonilo Badioujevega filozofskega projekta prav poskus razrešitve enigme prehoda iz zvestobe v nezvestobo in če ga prav zato – naj to ve ali ne – zanima Sarkozyjeva reakcionarna novost, pa bo zvestoba dogodku lahko *vstala* le iz tiste sedanjosti, ki jo soustvarjajo zvesti subjekt (s produkcijo), reakcionarni subjekt (z utajitvijo) in obskurantistični subjekt (z okultacijo). Zvestoba do-

godku je mogoča in univerzalna, a ne sme biti izbirčna: da bo operativna, mora biti zvesta tudi momentom, ko jo prehitijo nezvestoba. Komunistična hipoteza, če uporabimo izraz Adriana Johnstona, zahteva komunistično potrpežljivost,²⁶ potrpežljivost, ki svoje emancipatorne predpostavke aplicira tudi na objekt teoretskega opazovanja.

²⁶ Adrian Johnston, *op. cit.*, str. 185.